

Уручене награде Канцеларије за просвету

Прича о малом зецу на сцени СПМ-а

СНН

Фото-изложба о нашим храмовима

Храмовне славе у Медини и Мохачу

ПОЛИТИКА

Коментар

У међународним односима постоје само интереси

Многи доживљавају страни фактор и његов утицај као искључиво позитивне или негативне категорије, без увида у то да друге државе имају своје интересе који се мењају и некад могу бити добри по нас, а некада лоши. Зато је заблуда да у међународним односима постоје пријатељства, а не интереси.

Нишки кардиохирурзи нашли су се у центру пажње домаће јавности након што је директор клинике за кардиохирургију Универзитетског клиничког центра у Нишу, др Драган Милић, објавио слику са својим тимом да су након сто дана рада и дванаест радних викенда без финансијске надокнаде успели да елиминишу листу чекања тако да пацијенти више неће морати да чекају по неколико месеци да би стигли на ред за операцију. Ове листе чекања представљају велику опасност, како су ми објаснили и лекари које имам у породици, јер људи са кардиохируршке листе умиру чекајући своју операцију.

Ова херојска прича, или како лекари кажу само смо радили свој посао, не би била могућа да лекари нису имали адекватну опрему којом су могли да раде, а коју је донирала Амба-

сада САД у Србији. Јавно је захвалио Американцима и директор клинике др Драган Милић да би потом и америчка амбасада поделила на друштвеним мрежама херојски чин нишких лекара уз коментар да је спасавање људских живота разлог зашто амбасада донира опрему. Овде настаје проблем по осећају и мишљењу једног дела јавности који су салвама увреда засули објаву америчке амбасаде о донацији опреме нишкој клиници за кардиохирургију.

Овим нису упућене увреде само америчкој амбасади која је опрему донирала, већ и лекарима који су операције извели и спасили десетине живота. По неким коментарима би се могло рећи да је боље да људи умиру него да лекари оперишу донираном опремом како би овако захтевне операције могле да се изведу. Позивали су се многи и на бомбардовање и на

СТРАНИ УТИЦАЈИ НИСУ УВЕК САМО ЛОШИ

Када се ствари поставе црно-бело, онда није могуће видети ништа између, па нам се дешава, да се једна држава критикује и кад помаже, а нека друга држава се подржава и кад нам прави штету. Постоји тенденција, и то не само у Србији, да се страни утицај посматра као искључиво позитиван или негативан и то може бити последица ограничених перспектива, пристрасности, начина медијског извештавања и намера да се сложена питања превиде поједноставе. Зато је важно препознати да страни фактор може имати различите врсте утицаја, како бисмо избегли ситуацију да људи себе виде само као жртве страног утицаја без личне одговорности или да буду искључиво сервилни према страном фактору без способности да сами унапређују ствари и решавају проблеме.

отимање дела територије као разлоге зашто не треба ништа да прихватимо од Американца који нам донирају. У потпуности разумем трауме и фрустрације свих због политике које су САД водиле према Србији у једном периоду наших односа кад су они били дубоко нарушени.

Међународни односи су врло компликовани, а односи између држава имају своје славне и добре тренутке, али и оне лоше које не треба да заборављамо, али који не треба да нас спутавају да можемо да идемо даље. Посебно разумем оне који су се разочарали у САД имајући у виду велико савезништво које је постојало између Срба и Американца у Великом рату. Ако погледате историјски Сједињене Америчке Државе немају већег савезника од Србије у нашем региону, зато је фрустрација још јача када знате какви сте савезници некада били. Због нарушених односа из деведесетих година заборављамо на историјско пријатељство два народа. Никад не треба да заборавимо ни добре ни лоше стране историје наших односа, али мислим да исто тако треба да будемо спремни да гледамо у будућност и да видимо да ли опет можемо са неким земљама да изградимо партнерства и ојачамо нашу сарадњу, а самим тим и нашу позицију у међународној арени.

Постоје многи примери у историји где су зарађене стране касније успостављале јаке и блиске односе од Немачке и Француске до Јапана и Сједињених Америчких Држава после

Другог светског рата. Не заборавите ни страдања српског народа у оба светска рата, док су данас Немачка и Аустрија државе са највећом српском емиграцијом у Европи. У расправи на српском твитеру којој сам сведочио, увидео сам да је људима тешко да разумеју да је могуће да велике силе раде и добре ствари за наше грађане, као што су донације и новчана помоћ, али и штетне ствари као што су санкције или бомбардовање које смо доживели.

У последњих неколико деценија политичке елите понашале су се углавном бинарно у крајностима од потпуног одбацавања сопствене одговорности за вођење погрешних политика оптужујући искључиво страни фактор за нестабилност, док је било и оних који су у својој сервилности према страном фактору показивали неспособност да се сами носе са изазовима чекајући да други реше проблеме уместо нас. Једна од највећих штета начињених западној идеји у Србији јесте да спроводимо реформе и уређујемо живот у земљи због екстерних фактора (ЕУ), а не због нас самих. У том недостатку одговорности и чекању да проблеме решимо због других, а не због себе, лежи и изостанак одговорности за реформске процесе у земљи. Такав однос према страном фактору омогућавао је његово јачање у непопуњеном вакууму политичке моћи у домаћим политичким динамикама и односима снага.

Вук Велебит, политиколог

СВЕТЛЕ ФАЗЕ СРПСКО-АМЕРИЧКИХ ОДНОСА

Иако су Србија и САД имали нарушене односе деведесетих година, не треба да заборавимо савезништво и блискост која је постојала за време деловања Михајла Пупина и Вудроа Вилсона. Председник Вилсон спада сигурно у највеће савезнике и пријатеље које је српски народ и држава икада имала. Вудро Вилсон и државни секретар Роберт Лансинг истицали су слободарски дух српског народа, док је за време Великог рата у Србији деловало неколико десетина америчких хуманитарних мисија. Американци су заједно са српским исељеницима одиграли велику улогу у слању хуманитарне помоћи, док се Михајло Пупин захваљујући својим блиским везама са америчким председником успешно залажио за српску ствар и јачање позиције Србије у САД и свету. Два народа, српски и амерички, који историјски имају толико јаке везе могу да помогну и да се односи на званичном нивоу унапреде и помере ка будућности уз разумевање прошлости.

Завршница Државног ђачког такмичења

Уручене награде Канцеларије за просвету

Одељење за народности при мађарској Канцеларији за просвету, доделило је награде ђацима из редова националних заједница, за резултате постигнуте на Државном такмичењу у цртању и фотографисању, на тему познавања матерњег језика и народнописа. Међу добитницима су и ученици СОЦ „Никола Тесла“ из Будимпеште и сегединске испоставе ове установе, као и ученици батањске Српске школе.

Добитници су награђени по категоријама: у II категорији, нижи разреди основне школе, посебну награду добила је Софија Будаи. У III категорији, виши разреди основне школе, награђена је Ирис Ајнвахтер.

Средњошколци, који спадају у IV категорију, представили су радове на тему „Жива традиција - традиционалне вредности народности у модерном руху“. Прву награду је добила Јана Шошић, другу Магдалена Пајванчић, а трећу Ања Танасковић. Све три награђене девојчице су гимнази-

јалке Српске школе „Никола Тесла“ у Будимпешти. Посебном наградом за фотографију награђени су ученици Матија Јовановић и Ива Деак, ђаци Српске школе „Никола Тесла“ у Сегедину.

Исте недеље, 9. јуна, уприличена је свечана додела признања за оне ученике који су остварили успех на језичким такмичењима у организацији Канцеларије за просвету. У категорији онлајн језичког такмичења, учествовали су само ученици 4. разреда основних школа. Прво и треће место освојили су: Алекса Ненадић и Кон-

стантин Вујаковић, ученици 4. разреда основне школе „Никола Тесла“ у Будимпешти. Њих је припремала учитељица Мирјана Ковач.

Другу награду однела је Миона Игњатовић, ученица 4. разреда сегединске српске основне школе „Никола Тесла“, а њу је припремала учитељица Валентина Нађ. Ваци из Српске двојезичне школе из Батање освојили су награде из српског народнописа. Њих је припремала учитељица Весна Галић.

После писменог и усменог теста, прво место је освојила Бианка Њари, друго Маја Камила Подина, а треће Оршоља Њари. Све три девојчице су ученице 8. разреда Батањске српске основне школе.

У програму свечане доделе диплома, поред осталих, учествовала је и Сара Дахан, ученица Српске школе „Никола Тесла“ у Будимпешти, коју је припремила професорка музичког Оливера Младеновић Мунишић.

К. П.

Државно такмичење средњих школа

Признања за 112 ђака из седамдесет средњих школа

У аули Гимназије „Мориц Жигмонд“ у Будиму, уручене су награде победницима Државног такмичења средњих школа и њиховим професорима. Ове школске године средњошколци су се такмичили из 28 предмета, у 39 категорија.

Тог кишовитог 2. јуна, у поподневним часовима, приређена је свечаност уручења награда победницима Државног такмичења средњих школа у Мађарској. Ова веома свечана манифестација приређена је у аули Гимназије „Жигмонд Мориц“, која се налази у елитном, брдовитом делу Будима. Ове школске године средњошколци су се такмичили из 28 предмета, у 39 категорија. Из свих предмета награђени су они који су својим знањем и умећем освојили прва три места, током овог веома важног и угледног такмичења. Из српског језика и књижевности ове школске године се пријавило укупно шест ђака из Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, од којих се на такмичењу појавило пет кандидата.

Најуспешнији на овогодишњем Државном такмичењу средњих школа из српског језика и књижевности били су следећи ученици: 1. Ангелики Иванов, 11/а, 2. Милан Грунчић, 11/б, 3. Никола Богдан, 11/а. Њихов професор, који је својим радом допринео успеху ђака, био је Драгомир Дујмов.

Дипломе су ученицима предали: др Гелерт Шехл, заменик државног секретара за стратегијска питања Министарства унутрашњих послова, Шандор Брашои, председник Уреда за образовање, и проф. др Петер Сендре, доживотни председник Савета научног круга ученика.

Тога дана је награђено укупно 112 ђака, из укупно седамдесет средњих школа. Победник овогодишњег државног такмичења из српског језика

и књижевности била је Ангелики Иванов, ученица 11/а разреда наше гимназије на Тргу ружа. Она је о својим утисцима рекла следеће:

„И ове године је било одржано Државно такмичење средњих школа, где сам ја имала могућности да учествујем. Као ученица Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти пријавила сам се на такмичење из српског језика и књижевности. Већ средином јануара био је одржан писмени део такмичења, а почетком марта нас петоро смо имали шансу да прикажемо своје знање пред комитетом. Док смо из књижевности извлачили питања која се односе на одређено књижевно раздобље, из језика смо извлачили питања о разним граматичким правилима. После усменог дела такмичења, од укупно пет ђака, нас троје смо успели да дођемо до краја, до уручења диплома. Предаја диплома је била јако лепо организована и приређена. Организатори су дали све од

себе да се сви присутни осећају веома свечано и почаствовано. Веома смо били одушевљени дочеком домаћина и шароликим програмом. Организатори су предали јако пуно диплома. Истовремено су успели да прикажу и занимљив програм, уз помоћ музичких нумера средњошколаца. После предаје диплома и разних поклона, средњошколски професори су, такође, добили посебне награде. Наш професор српског језика и књижевности, Драгомир Дујмов, такође је био награђен.

Након службеног дела, уследио је пријем са закуском. Цео програм предаје награда за најуспешније такмичаре средњих школа у Мађарској био је на високом нивоу. Уверена сам да ће ова предаја заувек остати у нашем сећању, као једна лепа успомена. Сви смо осећали како нам се тиме пружају велике могућности да и убудуће вредно учимо.“

К. П.

НАГРАДА И ЗА ПРОФЕСОРА ДУЈМОВА

На свечаности је уручена и награда Министарства за културу и иновације. Признање „Одлични професор, који припрема ученике за такмичење“ из српског језика и књижевности уручено је гимназијском професору Драгомиру Дујмову, који је своју педагошку каријеру започео на Тргу ружа далеке 1989. године. Ово је друго значајно признање професора Дујмова. Он је наимае, 2013. године примио престижну награду „Bonus bona – за неговање талената нације“.

СУСРЕТИ

Ускоро нова представа СПМ-а

Дух је наша домовина

Српско позориште у Мађарској припрема нову премијеру, која ће бити приказана 24. јуна ове године. У питању је тзв. дуо драма, рађена по делима Данила Киша, у режији Марије Барна Липовски, са Алисом Лацко и Тибором Какоњијем као извођачима.

Када је Милан Рус, директор Српског позоришта у Мађарској, упознао редитељку која сада са породицом живи у Будимпешти, испричала му је причу о једном свом гостовању у нашем позоришту, где ју је садашњи муж, после представе, запросио на сцени. Изразила је жељу да постави једну представу о Данилу Кишу.

„То је било баш у време конкурса са српском Министарству, међутим, по старом обичају, нисмо успели да добијемо никаква средства за ову представу, као што још ове године, нисмо добили новац ни од државе Мађарске, која нас, иначе, редовно финансира. Пријава на конкурс је била добро написана и живот Данила Киша је јако интересантан, тако да сам одлучио да ову представу уведем у наш репертоар. Поклопило се да смо нашли два добра глумца, који желе да играју у нашем позоришту. Представа се игра паралелно на српском и на мађарском језику. Од када постоји наше позориште, ми градимостове, играмо у матици, глумци из матице долазе код нас, имамо контакте и са нашим пријатељима из ма-

ђарских позоришта у Војводини. Данило Киш је једна врста симбола, код њега је изражена двојезичност и мултикултуралност, живећи у Паризу, Цетињу, Мађарској и др. Све се то склапа и уједињује у нешто много лепо, највредније“, рекао је Милан Рус за наш лист.

Поред тога што је јединствен и оригиналан писац, који је писао на српском језику, Данило Киш представља и једну, по сопственим речима „етнографску реткост“, са биографијом која је неретко узбудљива барем колико и биографије јунака његових „гробница“.

Син кћери из угледне црногорске породице и мађаризованог јеврејина, рођен је у Суботици. Страшни точак историје његово детињство преко Новог Сада пребацује у мађарски провинцијални градић, те он мађарски учи тек као дечак. Али точак историје не стаје, те Кишова младост протиче на Цетињу, у Црној Гори, када, према сопственом сведочењу, „поново учи матерњи језик“; студентске дане проводи у Београду, а зреле године у добровољном егзилу у Паризу, где га налази и прерана смрт. Јеврејин, по-

крштен у православној цркви силом прилика, али сахрањен по православном обреду, по сопственој жељи, који је, као мали, у мађарској слушао и учио католички катехизис.

Редитељка представе, доктор уметности Марија Барна Липовски (Београд, 1989) је професионални позоришни редитељ. Поред уметничке продукције, бави се и радом са младима и теоријом позоришта. Завршила је основне и мастер студије позоришне и радио режије на Факултету драмских уметности Универзитета уметности у Београду. У оквиру мастер студија позоришне режије усавршавала се у Берлину, као носиоца ДААД стипендије за уметнике и у Стразбуру.

„Представа 'Дух је наша домовина' је биопика писца Данила Киша. Његово рано детињство, полемичан и трновит пут ка књижевном успеху, као и болест и преурањена смрт,

представљени су речима и ситуацијама из његових књижевних дела, интервјуа и писама. Јер, пишеча је судбина, како каже сам Киш, у његовим књигама. Ово је представа о Човеку, који осећа подједнаку одговорност према писању истине и живљењу истине; Човеку који је свестан лирске моћи и политичке немоћи књижевности. Прича испричана у неодвојивој испреплетаности докумената и сна, по узору на дело Данила Киша“, речи су којима је режисерка најавила своју представу.

У представи глуме: Алиса Лацко, млада глумица новосадског Народног позоришта и Тибор Какоњи, такође новосадски ђак, који већ дуже време живи у Будимпешти и стални је члан позоришта „Удвари камара“, у Будимпешти. Асистент режије је Катарина Павловић Бачи, а сценограф Тибор Прагаи.

К. П.

Дан децјеј позоришта у Српском венцу

Прича о малом зецу
доживела сценско извођење

У просторијама Културног центра „Српски венац“ у Будимпешти, одржана је манифестација за децу, којом је обележен Дан децјег позоришта. Том приликом на сцени Српског позоришта изведена је представа „Прича о малом зецу“, по роману Предрага Степановића, познатог српског писца из Мађарске.

Од раног преподнева стизала су деца из свих српских школа у Мађарској, из Срп-

ске двојезичне школе из Батање, као и школе Образовног центра „Никола Тесла“ из Сегедина, Деске, Ловре и

Будимпеште, у пратњи својих учитељица. Госте је поздравила Зорица Јурковић Ембер, директорка „Српског венца“. „Поздрављам све мале глумце из наших школа и желим вам пријатну забаву данас, када обележавамо Дан децјег позоришта.“

Малишани су се прво упознали и за кратко време је створена пријатна другарска атмосфера, кроз игру и вежбе, које је деци показала директорка „Српског венца“. Бранка Башић, етномузиколог и певачица народних песама, научила је децу да певају неколико народних песама, а Тимеа Антал, млада глумица, организовала је глумачку радионицу. Између два занимана деци је послужен ручак. Гости из унутрашњости је дочекао један поклон од њихових другара из Будимпеште, чланова драмске секције, који су на сцени Српског позори-

шта у Мађарској извели представу „Прича о малом зецу“, по роману Предрага Степановића, познатог српског писца из Мађарске.

Представу је припремила Зорица Јурковић Ембер, драмски педагог. Весела прича о зечјој породици и њиховим пријатељима лисичићима, меди и жежу, имала је једну главну поруку – љубав. Мали талентовани глумци су добили велики аплауз, а затим су заједничким снагама обојили једно велико папирно јаје. Такође је одржан округли сто, где су се учитељице и чланови „Српског венца“ договарали о будућој сарадњи и заједничком пројекту. Одлучено је да овакве манифестације, на којима деца имају прилику да се упознају, друже и вежбају српски језик, треба што чешће да се одржавају.

К. П.

Гостиовање документарне изложбе

КУЛТУРА

Наши храмови у објективу Владимира Марковића

У присуству великог броја љубитеља културе и уметности, у Мађарском културном центру Collegium Hungaricum, у Београду, свечано је отворена изложба фотографија „Сакрално наслеђе Срба у Мађарској“, аутора Владимира Марковића.

Мирко Митар Кркељић, Владимир Марковић и Клара Сентђерђи

Настала у продукцији Српског културног центра „Српски венац“ из Будимпеште, изложба скреће пажњу на вредну баштину српског народа широм Мађарске, која заслужује да буде истражена, валоризована и заштићена залагањем надлежних институција обеју држава. Госте су поздравили: Клара Сентђерђи, директорка Мађарског културног центра у Београду, и Митар Мирко Кркељић, културни продуцент, у Културном центру „Српски венац“ у Будимпешти.

У свом обраћању присутним гостима, директорка Collegium Hungaricum-а, Клара Сентђерђи захвалила се свима на веома лепом одзиву, пожелела срдчану добродошлицу уметницима и гостима, и позвала присутне да, након што погледају изложене фотографије Владимира Марковића, искористе прилику и поставе питања

аутору, који о свакој појединачној цркви, коју је сликао, много тога зна и има посебан емотиван однос према сакралном наслеђу, које је фотографисао.

У име Српског културног центра „Српски венац“, под чијим је покровитељством настала ова изложба, присутној публици се обратио Митар Мирко Кркељић:

За нас, Србе из Мађарске, ово је посебна прилика, јер видимо да се у великом броју окупио круг поштовалаца уметности и културе. Ми у „Српском венцу“ се трудимо да правимо такве пројекте, који могу бити мостови између српске и мађарске културе, као и између наших мањинских култура, Срба у Мађарској и Мађара у Србији. Ово је управо једна таква прилика и такав пројекат, који се, ево, представља вечерас у матици, а ми ћемо се трудити да српску културу

ИЗ БИОГРАФИЈЕ АУТОРА

Владимир Марковић рођен је у Високом, а школовао се у Чачку и Београду. Дипломирао је на Факултету за пословне студије, а мастер диплому аудио-визуелног уметника стекао је на Академији уметности у Београду. Већ низ година живи у Будимпешти и запослен је у СОЦ „Никола Тесла“. Излагао је на бројним самосталним и колективним изложбама у Мађарској, Србији и региону. Режирао је и краћи документарни филм „Дух предака пева са нама“, о животу српске заједнице у Мађарској, у продукцији „Српског венца“.

очувамо и у наредним вековима – рекао је Кркељић.

Екипу „Српског венца“ на отварању су, такође, чинили и организацији изложбе у Београду допринели: Катарина Павловић Бачи и Душан Которчевић. О значају и уметничким диметима изложбе говорио је Иван Станић, историчар уметности, виши кустос Музеја науке и технике, док је у музичком делу програма наступила пијанисткиња Ксенија Ђаченко.

Станић је објаснио да се на овој изложби аутор представио фотографским колажима израђеним у техници дигиталне фотографије, одштампаним на фото-папиру. На колажима су представљени ентеријери и екстеријери 14 цркава из Мађарске, и то из Будимпеште, Сентандреје, али и из осталих места које красе величанствени и пажње вредни српски храмови, у Баји, Батањи, Толни, Ђеру, Мохачу, Јегри, Српском Ковину, Сечују, Сиригу и Стоном Београду.

Вредност ове изложбе огледа се у откривању културно-уметничких вредности српског сакралног грађитељства и сликарства 18. и 19. века, које је настало изван граница Србије. Серијом фотографија, Марковић бележи најупечатљивије мотиве сваког сакралног објекта – од купола до монументалних торњева, до детаља уметнички обликованог иконостаса и мобилијара. Фотографије су представљене као колаж детаља раскошних

уметничких елемената и архитектонске целине – рекао је Иван Станић и додао да су поменуте цркве, српски сакрални објекти које карактерише барокна архитектура, са елементима неокласицизма.

Намера аутора, како је наведено на отварању, била је да укаже на постојање још једног културног обрасца српског народа на простору Балкана и Панонске низије.

Изложбу је посетио амбасадор Мађарске у Србији Јожеф Мађар, отварању је присуствовала и директорка СОШИГ „Никола Тесла“ у Будимпешти др Јованка Ластих, а ово лепо вече у Мађарском културном центру у Београду привукло је и велику медијску пажњу.

Отварању су присуствовали и ауторови родитељи, Славица и Станко Марковић, који су за ову прилику стигли из Вишеграда.

„Веома нам је драго што смо вечерас овде и врло смо поносни на нашег сина, који је успео да својим трудом и талентом оствари овако леп пројекат. Веома радо и често њега и његову породицу посећујемо у Будимпешти, нарочито се радујемо сусрету са унучићима, а имали смо прилику да обиђемо и дивну Сентандреју. Радује нас сазнање да је веома лепо примљен у заједници у којој, ево, већ шест година живи“, изјавила је за наш лист Славица Марковић.

Д. Б.

Ликовна уметност

Прва самостална изложба Анастасије Савић

Изложба ликовних радова талентоване ученице 9. разреда Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, отворена је у мађарској престоници на Дан деце.

Пред многобројном публиком у галерији „Круг“, смештеној у Текелијануму, изложбу су отворили академски уметници Милан Ђурић и Јанош Девењи, упознавши присутне са развојним уметничким путем Анастасије Савић из Ловре, која ствара од своје пете године. „Овај дан је важан за мене, јер први пут имам своју самосталну изложбу. Ово је, такође, важно за мене, јер сам добила ветар у леђа и прилику да више људи види моје слике и цртеже, да упознају мој рад, а не само

неки које, познајем, у нашем ближем кругу“, рекла је Анастасија.

Рођена је у Мохачу, основну школу завршила је у Ловри, а поред Српске гимназије у Будимпешти, коју тренутно похађа, завршила је Основну уметничку школу у Српском Ковину. Редовно похађа часове сликања код познатог ликовног уметника Јаноша Девењија из Српског Ковина. Наставник каже да је пред њом могућа успешна каријера.

„Анастасија је млада девојчица,

пред којом је будућност, а ако се определи за ликовну уметност, сигуран сам да неће погрешити. Радоваћу се да у будућности имам такву колегицу, којој сам био професор у на-

шој школи. Посебно ми је драго и да смо успели да реализујемо њену прву самосталну изложбу“, рекао је Милан Ђурић, директор Галерије „Круг“.

Д. Ђ.

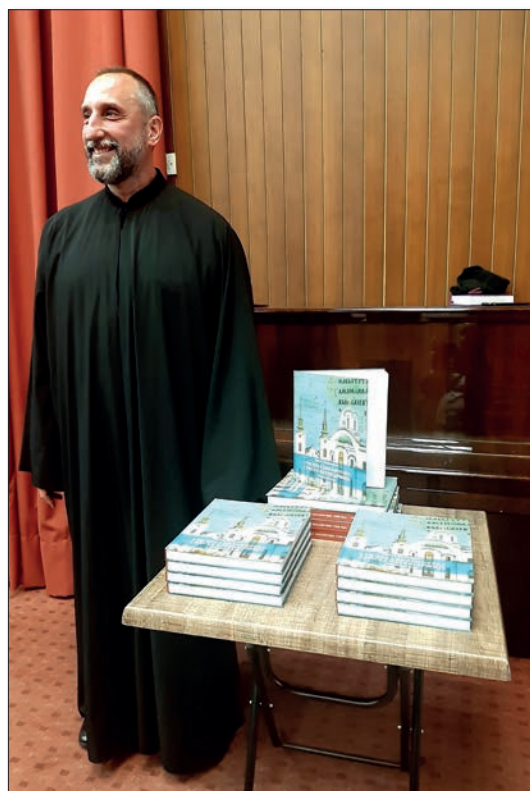

КУЛТУРА

Јубилеј знамениите културне установе

Три века Библиотеке Српске патријаршије

Др Ненад Идризовић, ђакон и начелник Одељења за чување и приступ фондовима у Народној библиотеци Србије, објавио је капиталну студију „Три века Библиотеке Српске патријаршије: Откривено благо“. На представљању књиге у Народној библиотеци Србије, промотери су истакли да је реч о сасвим новој, свежој и критички осенченој историји ове установе.

1706-2006. године“, коју је аутор одбранио 2016. године на Катедри за библиотекарство Филолошког факултета Универзитета у Београду. О монографији су на промоцији говорили: др Гордана Стокић Симончић, редовни професор Филолошког факултета у Београду; др Радован Пилиповић, директор Архива Српске православне цркве, као и сам аутор.

Реч је о сасвим новој, свежој и критички осенченој историји Библиотеке Српске патријаршије, како су истакли говорници. „Сам аутор бавио се и раније библиотекама под окриљем Цркве, пишући, између осталог и о најстаријим библиотекама код хришћана, а монографија о најстаријој активност Библиотеци у Србији логичан је наставак тих научних пре-

у Народној библиотеци Србије, у Београду, представљена је књига „Три века Библиотеке Српске патријаршије: Откривено благо“, аутора др Ненада Идризовића, ђакона. Ради се о богато опремљеној и обимној монографији, којом аутор представља историјско-библиотечки развој најстарије савремене библиотеке уопште код Срба, а Библиотека Српске патријаршије зашла је у четврти век свог постојања.

Ово капитално дело српске културе удружени је подухват три издавача: Архива Српске православне цркве, Библиотеке Српске патријаршије и Музеја Српске православне цркве, а проистекло је из текста докторске дисертације „Патријаршијска библиотека Српске православне цркве

окупација“, истиче у свом предговору др Гордана Стокић Симончић, један од рецензентата овог издања.

Вредност овог издавачког подухвата лежи у томе што су ову монографију препознали и представници архивистике, музеологије и библиотекарства. Говорећи у име своје бранше, директор Архива СПЦ, др Радован Пилиповић, истиче да се аутору мора одати признање, јер је зашао у тринаест институција, које садрже архивску грађу и двадесет шест архивских фондова, од којих се неки налазе и изван граница наше државе.

– У овој монографији, аутор је историју библиотекарства ставио у контекст српске црквене историје и кул-

туре која одише књигољубијем – објавио је др Пилиповић.

Аутор, др Ненад Идризовић, у свом обраћању присутној публици подсећа на Велику сеобу Срба под вођством Арсенија III Чарнојевића, у Угарску, када је избегло преко 40.000 људи. Избегли Срби су са собом понели драгоцености – кивоте са моштима, иконе и друге уметничке предмете, али и нешто књига.

Што се тиче књига, њих су из Пећке патријаршије понели у ограниченом броју, јер су веровали да је сеоба привременог карактера. У Библиотеци Пећке патријаршије било је пуно српских и грчких књига, као и по манастирима широм Србије, које су, већином, по доласку Турака биле уништене. Само је мали број њих сачуван до данас.

Аутор даље појашњава да се Патријаршијска библиотека у организационом смислу није равномерно и сукцесивно развијала. Било је периода успона и падова, времена када није имала скоро никакав смештајни простор, као што је било у Сремским Карловцима, од 1706. до 1737. године. Најдужи део њене историје и није везан за развој на српском тлу, већ у различитим државама, због чијих је закона и административних мера много пута мењала и службени назив (Архиепископска-митрополијска библиотека, Архиепископска-митрополијска-патри-

јарашка библиотека, Карловачка патријаршеска библиотека, Народна библиотека, Патријаршијска библиотека, Библиотека карловачка, Дворска библиотека, Патријаршијска библиотека у Карловцима, Стара архиепископско-митрополијско-патријарашка библиотека у Сремским Карловцима, Патријаршијска библиотека у Београду и Библиотека Српске патријаршије и др).

– Један од најсветлијих делова њене историје био је период између два светска рата. Патријаршијска библиотека доживела је велики напредак за време патријарха Варнаве, који је, као велики поштовалац књиге, имао осећај за њено организационо унапређење. Он је започео изградњу наменске зграде за Патријаршијску библиотеку у Сремским Карловцима. Зграда је завршена 1941. године, али никада није усељена у намењени простор. После трагичне судбине фонда Патријаршијске библиотеке за време Другог светског рата, фонд није враћен у Сремске Карловце, него у депое Српске патријаршије у Београду, у којима се налази до данашњих дана – завршио је своје излагање ђакон др Ненад Идризовић, захваливши се на помоћи и подршци свима, који су омогућили да ово издање угледа светлост дана, мајци Цркви и Народној библиотеци, којима, како каже, обема срцем припада.

Добрила Боројевић

ЧЕСТ ГОСТ СРБА У БУДИМПЕШТИ

Аутор обимне и значајне монографије о три века библиотеке Српске патријаршије, др Ненад Идризовић, начелник је Одељења за чување и приступ фондовима у Народној библиотеци Србије. Као ђакон служи у београдској цркви Светих апостола Петра и Павла, на Топчидеру, а као велики љубитељ и познавалац књига, о њима каже: „Књиге су да се читају, чувају, воле!“

Од прошле године, он је чешће међу Србима у Мађарској, откако је његова ћерка ученица Српске гимназије „Никола Тесла“. За наш лист подсећа да је имао прилику и да саслужује у српском Храму Светог Ђорђа у Будимпешти.

Уџисци са џуџовања џо Србији

ПУТОПИС

У посети Сребрном језеру и тврђави Рам

Учесници путовања по Браничевском округу у Србији, имали су прилику да бораве на обали Сребрног језера, једног од најпознатијих туристичких излетишта у Србији. Језеро је заправо речни рукавац Дунава, који је 1971. године преграђен насипом у горњем току, тако се приобаље рамског рита заштитило од подземних вода.

Језеро има површину од 45 км², највећу ширину од 0,3 км и дужину од 14 км. По врсти језера припада групи вештачких акумулационих језера. У поподневним сатима када сунце почиње да залази иза Карпата, мноштво сунчевих зрака чини да језеро има сребрни одсјај. По

чине да боравак на језеру остане за памћење.

Учесници поклоничког путовања уживали су шетајући кејом, стазама поред Дунава, разгледајући по малим, али пријатним ресторанима са традиционалном кухињом, угостиољским објектима.

са Мартиријем Рукумијским су одбили тај напад.

Под именом Рукумија манастир је први пут поменут 1733. године. Тако га је уписао у свој извештај Београдској митрополији егзарх Максим Ратковић, али то није било његово првобитно име. У време султана Мурата III (1574-1595) порески писар је између села Рукумија и Маковци (у близини Забеле) забележио манастир Врлиште или Варлиште, како га је прочитала Олга Зиројевић, што ће бити рукумијски манастир, јер сем њега овде других манастирских трагова нема. Археолог Драган Јацановић сматра да је подизању манастира претходи-

на деспота Ђурђа Бранковића, за коју су везиване смедеревска, голу-бачка и многе друге тврђаве и рушевине.

Што се тиче данашње цркве манастира Рукумија, она има једноставну форму, једнобродне је основе са припратом на западној и полукружном апсидом на источној страни.

Поклоници из Мађарске су стигли баш на свету литургију коју је служио игуман манастира о. Симеон. Изненађујући је био велики број верника, који су због духовника овог манастира дошли да се помоле и уједно затраже решење за своје духовне и друге проблеме. Рукумија је постала духовно уточиште и место где се вером обнавља снага. Људи у све већем броју долазе овамо да нађу утеху и савете.

„Унутрашњи преображај је нужан и до њега се по Светом владици Николају долази сагледавањем своје грешности, одрицањем од зла и покајањем кроз пост, молитве, рад, ред, милостињу... Милостињом узрастамо у вери, нади и љубави према Богу и ближњем. Од мога духовника, оца Саве Рукумијског научио сам се томе – с Богом се све почиње и у вечни живот стиче. Служба Богу и роду треба да је свакодневна. Најчешће говорим људима да треба да верују и да се труде. Србине, брате, веруј и ради – не очајавај и не плаши се ничега. Чувај се греха, а не вируса! Ако се решимо на духовну обнову, имаћемо све потребно за живот!”, гласи порука о. Симеона, игумана манастира Рукумија.

Након свете литургије и обиласка храма, поклоници из Мађарске кренули су ка Рамској тврђави. Успут, у Раму, где је пронађено келтско светилиште, старо око три хиљаде година, у једном од ресторана на обали Дунава стали су да ручају, а потом су се скелом провозали реком. Том приликом пружила им се прилика да се диве природним лепотама о којима је, као и о другим знаменитостима, говорила водич Ивана Дамњановић.

Предраг Мандић

томе је и добило име Сребрно. Вода Сребрног језера је непрекорно чиста и бистра. Језеро је богато рибом и представља прави рај за пецароше. И не само за њих, него и за љубитеље природе. Наиме, због своје изузетне лепоте, оно је постало омиљено излетиште и окосница туризма у овом делу Србије где је 2012. године изграђен Национални веслачки центар. Хладовина багремове шуме и добра клима

У међувремену, припремали су се и за сусрет са манастиром Рукумија. Наиме, прва станица другог дана поклоничког путовања била је светиња која је према усменом предању саграђена у последњој четвртини 14. века, у време благоверног кнеза Лазара. Он је у манастир Рукумија довео синајске монахе. Након Косовског боја овамо су упали и Мађари, али Синајити на челу

ло дуго и велико поштовање светих и лековитих рукумијских извора. Један од њих и данас носи име Јеринац, какво је, иначе, давано местима са зидинама о којима новопристигли становници нису знали ништа. Дошаши после одласка претходног становништва, животно угроженог од похода турских војних јединица, досељеници често нису затицали никога, па нису имали од кога да сазнају о рушевинама из ранијих времена. Сматрали су да их је градила Јерина, же-

ВЕЛЕЛЕПНО РАМСКО УТВРЂЕЊЕ

Рамска тврђава је представљала посебан куриозитет за поклонице из Мађарске. Ту их је провео водич Илија Јаћановић, који је своје госте упознао са историјатом тврђаве уз чију прошлост се надовезује више легенди, прича.

„Легенда каже да је Ромулов млађи брат, Рем, после једне свађе са братом, кренуо са својом женом Летицијом поред Дунава да себи тражи нови дом. Тако се зауставио на прелепом брежуљку и засењен његовом лепотом решио је да ту себи сагради дом. У изворима се први пут спомиње 1128. година, када су у његовој близини Византијци победили Мађаре. Неколико километара узводно од античког византијског утврђења 1483. године подигнута је нова тврђава по налогу Бајазита II. Била је важно упориште турске одбрамбене линије према Угарској. Тврђава Рам имала је стратешки значај до 1521. године када се граница турске империје померила ка северу.”

Поред сликовите средњовековне тврђаве, у непосредној близини налази се један од најочуванијих караван-сараја, а нешто ниже назиру се и темељи турског амама. Тврђава са пет кула – од 1718. до 1739. године – једно време, привремено, била је у поседу Аустрије. Рам је био опремљен за дејства одбрамбеном артиљеријом, о чему сведоче посебно грађени топовски отвори.

„Национална географија” је залазак сунца у Раму прогласила за најлепши сутон на Дунаву. Да је тако поклоници из Мађарске могли су се уверити на лицу места. Пред њима се указала несвакидашња природна лепота, која је присутне оставила без даха.

ТРАДИЦИЈА

Прославе храмовних слава

Свечано и празнично
у Мохачу и Медини

Српски православни верници у Мохачу ове године су два дана заредом празновали храмовне славе. Најпре су достојно прославили заштитнике гробљанске капеле – Светог цара Константина и царицу Јелену, а већ сутрадан, дужну пошту одали су патрону храма у центру града, која је посвећена Духовима. Прослава Педесетнице, као патрона храма, уприличена је 4. јуна и у Медини.

Прослава заштитника мохачке гробљанске капеле одржана је на сам дан црквеног празника, 3. јуна. У богомољи, која је посвећена Светом равноапостолском цару Константину и његовој мајци Јелени, окупио се прилично скроман број српских православних верника, а свету литургију служио је протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки, администратор мохачке парохије.

Пред сам свечани чин резања славског колача и благосиљања кољива, уприличено је освешћење славског колача и благосиљање кољива. Кумовали су чланови мохачке Српске читалице, предвођени председником Зорицом Степанов.

дика рекао, спојили смо још једну кару у ланац, који води у царство небеско.”

На крају своје проповеди, о. Бибић је свима пожелео срећну храмовну славу, а празновање патрона гробљанске капеле је окончано пригодним посужењем у светињи и разговором о некада славним временима, када је у Мохачу живело више Срба.

Мохачани су већ сутрадан, 4. јуна, наставили са празновањем. Уследила је прослава заштитника древног српског православног храма, који је саграђен у 18. веку.

Приликом свечаног обележавања Силаска Св. Духа на апостоле, у мохачкој српској православној цркви,

Мохач

„Окупили смо се у овом древном светом храму, који прославља име Господње, односно, Духове како ми називамо у народу Свету Педесетницу, Свету Тројицу. Многи од вас дошли сте и из удаљенијих крајева, како бисте се поклонили овом светом храму, овој светињи, да се помолите Богу, да се сједините са Христом и са Духом Светим.”

По окончању свете литургије, домаћини Мохачани своје госте угостили су трпезом љубави, тј. славским ручком.

Вечерње је отпочело у 16 часова, а том приликом служио је протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки, администратор мохачке парохије. Уприличено је резање славског кола-

премијера и Фонд „Габор Бетлен”. Прослава Педесетнице, као патрона светиње, истог дана, 4. јуна, уприличена је и у Медини. У лепо окићеном месном српском православном храму, светом литургијом начелствовао је јеромонах Митрофан из манастира Грабовац, а саслуживао је протојереј Зоран Остојић, парох будимпештански, администратор мединске парохије.

Уприличена је литија, као и плетење венаца. Свечаном славском беседом присутнима се обратио духовни пастир Мединчана, који је говорио о значају црквеног празника, примању благодати Духа Светога, рођендану наше хришћанске Цркве – дану, када је крштено око 5000 људи, када су апостоли проговорили на свима знаним језицима. Тада је створен нуклеус за нашу Цркву, која постоји више од 2000 година.

Мештани су своје госте угостили славским ручком, да би потом, након дружења и ћаскања, заједнички кренули на вечерње.

У склопу вечерња резао се славски колач и благосиљало кољиво. За свечану славску обележја овом приликом побринула се породица Сокић, а глава фамилије, Алекса Сокић, старатељ светиње, рекао је следеће: „Кумство је велика, посебна ствар. Више пута сам кумовао и искрено се надам да ће ми се још пружити прилике да кумујем. Ту су и моји синови, који уливају наду да ће чувати и наставити са славским традицијама. У Медини се чувају славски обичаји и трудимо се да се и надаље одржавају, негују, чувају”. За следећу годину кумства прихватила се Савета Сокић.

Пред крај вечерња, пригодну беседу одржао је о. Зоран Остојић, који је нагласио:

„Они су долазили овде сваки пут када су хтели да се обрате Господу да затраже од Њега помоћ, увек су хитали овамо у мединску светињу. Она је, хвала Богу ту и позива својим звонима све вас. Сваки пут када се служи света литургија, сваког Мединчана она позива исто, као што је позивала ваше претке, у Дом Божји, јер овде се срећемо са Господом Исусом Христом, овде добијамо благодат Духа Светога.”

Празновање заштитника српске православне цркве у Медини суфинансирала је Самоуправа Срба у Мађарској.

П. М.

Мохач

Верницима се славском беседом обратио протонамесник Бибић, који је подсетио да је ретка прилика када Мохачани два дана за редом прослављају своје патроне – гробљанске капеле, Св. цара Константина и његове мајке Јелене, као и српског православног саборног храма у центру града, посвећеног Духовима.

„Хвала Вам што сте се окупили и дошли да прославите празник ове капеле. Мислим да смо достојно прославили цара Константина и његову мајку, царицу Јелену, што би наш вла-

свету литургију служили су: протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки, администратор мохачке парохије, јереј Милан Ерић, парох печујски, и протођакон Андраш Штријк.

У склопу свете литургије уприличена је литија, а пред сам крај славског богослужења верницима из Липове, Безедека, Будимпеште, Печуја, као и из Белог Манастира и околине из Републике Хрватске, свечаном беседом обратио се јереј Милан Ерић, који је говорећи о Духовима, између осталог, рекао:

ча и благосиљање кољива. Кумовала је Радојка Тадић Јонаш, која је за наредну годину славску ружу и кумство предала Мађарбојској српској самоуправи, на челу са председником Вером Вуковић Рот, и Јовану Вилићу из Болмана, у Хрватској.

На крају вечерња, поздравним речима обратио се о. Бибић, који се захвалио куми овогодишње славе на припремању славских обележја, као и Мохачанима и њиховим гостима на учешћу на овогодишњој духовској храмовној слави.

Због трагичних збивања, која су се догодила почетком маја у Основној школи „Владислав Рибникар” у Београду, а одмах потом и у Младеновцу, ове године празновање патрона мохачке светиње није пропратио културни програм, и није било забаве.

Верници су се и на тај начин присетили нејужно страдалих и одали им дужну пошту.

Овогодишње празновање храмовне славе Силаска Св. Духа на апостоле у Мохачу суфинансирани су: Уред

Медина

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (70)

ФЕЛТОН

Договор о одбрани Србобрана

„Ево, овдје, сјевероисточно од вароши, код Ћуприје, крај бечејског друма, источно од Поповаче, те велике окуке Криваје, у Беглуку се налази шанац Србобран“, Петар Бига показу прстом на мапу.

Вожд Стратимировић знатижељно упита: „Јесте ли сигурни?“

— Велепочитајемо! — рече капетан

Петар Бига — То су ми дојавили моји најповјерљиви људи. А, кажу, нимало није било тешко сазнати план напада. Генерал Бехтолд се прије дан-два нашироко фалио како ће прије Воленхофера и Едера ударити право на Сентомаш.

— И ономад, узалуд се бусо у прса, баш добрим је фасово! — упаде му у реч капетан Дунђерски.

— Добро смо га излемали! — придружи му се Новак Голубски.

Одају заплусну грохот смеха.

— Тај дозлабога сујетни ђенерал — настави капетан Бига — кочоперно је изјавио како ће Сентомаш с м попалити и похарати. Још се завјетово да ће цијели Мађистрат српски-јем главама окитити.

— Оће, курац керов! — добацци тврдо и опором Тодор Боснић.

Сви су се тресли од смеха. Једино млади Стратимировић остаде озбиљан.

— Ако је икако могућно, оканите се таковог опхожденија у мом присуству! — рече мирним тоном вожд, па ошине погледом Боснића.

У том озбиљном полутихом гласу назирала се необична снага. Навикнути на бучан, оштар и жустре говор, прекаљени ратници напросто се пренеразише. У том мирном тону препознавала се одлучност и присебност, одзвљала је срчаност, брујала је заповест, али је затреперила и оштра претња.

Млади Стратимировић је у својој загасито плавој униформи хусарског кроја са златним гајтанима и дугмадима деловао веома отмено и одважно.

На трен настаде мучна тишина. Тек понеки пригушени кашаљ и шмрцање.

— Наставите, почитајемо капетане! — прозбори аристократски прибрано вожд.

— Како нам је дојављено, мађарска војска има замало пет и по 'иљада хонведа, осам и по стотина хусара и око дванајст 'иљада слабо наоружани' солдата народне страже, затим три батерије и два мерзера — рапортирао је Петар Бига.

— А колико има наши? — скрши обрве Стратимировић.

— Почитајемо! Око двије и по 'иљаде душа и шеснајст топова!

— Како сте их расподелили, капетане?

— Ево, овдје, сјевероисточно од вароши, код Ћуприје, крај бечејског друма, источно од Поповаче, те велике окуке Криваје, у Беглуку се налази шанац Србобран — Петар Бига показу

прстом на мапу. — Њега држе наша браћа из Србије. То су силни јунаци буљубаше Станка Савића и Томе Халановића!

— Поздрављам вас, почитајемо! — рече Стратимировић и дубоко погледа у очи искусним командирима добровољаца.

— Док је, вала, мене и мога јатагана, немаш бриге српски роде! — чврсто ухвати дршку оштрог бодежа, па театрално засуче десни брк четовоћа Савић.

Тај замах руке подсети Стратимировића на романтичне јунаке које је често виђао на позорници бечког Дворског театра.

— Редут „На Сиригу“, лицем према Старом Керу и Темерину, брани чета наши' сентомашки' соколова под командом капетана Николића са три топа — настави Бига.

— Дозволите ми да вам се представим! Народни капетан Димитрије Николић! — рече одсечно сентомашки устаник, па војнички поздрави свог претпостављеног.

— Отлично! — узврати задовољно Стратимировић.

— Високочитајемо! К'о што песма каже: „Устанимо, доба ту је! Гле, душманин ланце кује!“ — декламовао је одушевљено и крајње патетично Николић.

У гомили тад настаде жуборење, гуркање, дробљење гласова. Бубрило је одушевљење.

— Тако је! — оће се неком.

— Живели! — викну други.

Остали здрушно прихватише. (...)

Драгомир Дујмов

Петар Бига

16. јуна 1852 — У Новом Саду је штампан први број листа „Српски дневник“, са књижевним додатком „Седмица“. Лист је излазио 12 година и био је један од ретких словенских листова у аустријској царевини у то доба.

16. јуна 1876 — У Цетињу је, после преговора вођених од октобра 1875. до фебруара 1876, потписан уговор о савезу Србије и Црне Горе против Отоманског царства.

16. јуна 1958 — Обешен је Имре Нађ, мађарски премијер у време антикомунистичке побуне у Мађарској 1956. коју су угушиле совјетске трупе. Нађ је тада ухапшен и на монтираном процесу осуђен на смрт због издаје. На исти дан 1989. пола милиона Мађара присуствовало је у Будимпешти његовој поновној сахрани уз државне почасте.

18. јуна 2015 — Преминуо Властимир Ђуза Стојиљковић, позоришни, филмски и телевизијски глумац. Популарност му је донела улога у филму „Љубав и мода“, за који је отпевао чувени хит „Девојко мала“, а његова најпознатија улога била је у ТВ серији „Позориште у кући“.

18. јуна 1881 — Кнез Милан Обреновић обележио је сребрним будаком почетак градње пруге Београд-Ниш, прве железничке пруге у Србији.

18. јуна 1990 — У Мађарској је званично

поново отворена берза, коју су комунистичке власти затвориле 42 године раније.

18. јуна 2007 — У Сарајеву је представљен пројекат Истраживачко-документационог центра (ИДЦ) у којем се наводи да је у рату у Босни и Херцеговини, између 1991. и 1995. погинуло укупно 97.207 особа.

19. јуна 1885 — Рођен је српски композитор и диригент Стеван Христић, члан Српске академије наука и уметности, један од оснивача Музичке академије у Београду, шеф Београдске филхармоније, директор Опере у Београду.

19. јуна 1886 — Рођен је српски сликар Јован Бијелић, члан Српске академије наука, један од најзначајнијих југословенских ликовних стваралаца између два светска рата.

19. јуна 1999 — У Приштини, на згради команде Приштинског корпуса Војске Југославије, подигнута је застава УН, пошто се Војска Југославије повукла, а мировне снаге УН (КФОР) преузеле контролу над Косовом.

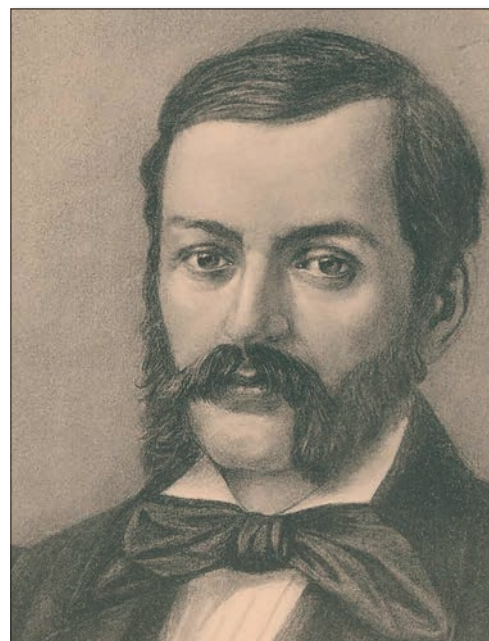
20. јуна 1459 — Турци су заузели утврђен град Смедерево, последње упориште српске средњовековне државе, чиме је она и формално изгубила самосталност и потпала под власт Османлијског царства.

20. јуна 1902 — Рођен је српски писац и дипломата Марко Ристић, један од представника модерне и авангарде у српској књижевности између два рата. Од 1945. до 1951. био југословенски амбасадор у Паризу.

22. јуна 1826 — Рођен је Богобој Атанацковић, писац раног српског романтизма, поборник реформи Вука Караџића и један од обновитеља српске прозе након ослобађања Србије од турске власти („Два идола“, „Буњевка“, „Дарак“, „Српкиња“). Атанацковић се у српској књижевности прво огласио поезијом. Прва песма под називом „Посестрими“ штампана је у часопису „Пештанско-будимска скоротеча“ у 7. броју 23. јануара 1844. Друга песма „Звезде Данице“ је, такође, објављена исте године (бр. 23). Прозно стваралаштво Богобоја Атанацковића се одређује као прелазна карика која повезује барокно-сентименталистички тип романа Милована Видаковића са протореалистичним, друштвеним романом Јакова Игњатовића. Године 1844. у „Пештанско-будимској скоротечи“ објавио је и своје прве новеле: „Крвава освета“ (бр. 30-31), „Ефро-

ВРЕМЕПЛОВ

сина“ (бр. 38-39), и „Две сестре“ (бр. 45-46). Све три новеле су настале под снажним утицајем прозе Милована Видаковића, најпопуларнијег српског писца прве половине 19. века. Запамћен је као утемељивач српске романтичарске новеле и као писац романа „Два идола“, најважнијег романа српског романтизма.

Богобој Атанацковић, српски писац родом из Баје

НЕВЕН

Екскурзије батањских ђака

Посетили смо Палићко и језеро Тиса

Ученици нижих разреда Српске школе у Батањи, последњег дана маја месеца, кренули су на пут ка Србији. Они су одлучили да им одредиште буде Палићко језеро. Старији основци су се упутили ка језеру Тиса, другом по величини језеру у Мађарској и тамо провели незаборавне тренутке.

Једна од школских активности по којој сви памтимо школу је школска екскурзија. Екскурзија доприноси развоју позитивног односа према културним, националним, етичким

и естетским вредностима, подстиче испољавање позитивних емоционалних доживљаја. Екскурзија је најбољи начин међусобног упознавања, стварања и продубљивања другарства.

Ученици и наставници тада имају прилику да се боље упознају.

Батањска двојезична српска основна школа и забавиште сваке године организује бројне екскурзије. Основци се увек радују и броје дане до поласка, са нестрпљењем очекују дружење са вршњацима и обилазак различитих дестинација.

Ученици нижих разреда последњег дана маја месеца, кренули су на пут ка Србији. Они су одлучили да њихово одредиште буде Палићко језеро. Данима пре екскурзије је у школи владало велико узбуђење међу ученицима, јер је већини деце ово био први пут да иду у иностранство и пређу границу. У непосредној близини језера посетили су атрактивни зоолошки врт у коме већина животиња није смештена у кавезе, већ слободно шета ограђеним деловима парка, што ово место чини веома занимљивим, пре свега за најмлађе, али и за љубитеље животиња. Ту су деца уживала посматрајући 150 животињских врста, а затим су се препустили чарима великог игралишта. Након обиласка зоолошког парка, ученици су направили

мали пикник у прелепом Великом парку поред језера. Наставили су шетњом уз обалу језера, а затим су погледали Палићко језеро из другог угла. Уживали су пловећи катамараном по језеру. Необичне грађевине са почетка 20. века, језеро, Велики парк, чине Палић јединственим и одличним местом за екскурзије.

Старији основци су се упутили ка језеру Тиса, другом по величини језеру у Мађарској. У Порослоу су посетили Екоцентар језера. Тамо су шетали испод акваријума, погледали различите врсте риба које се налазе у Карпатском базену и хранили видре. Чамцом су обишли језеро и притом погледали биљни и животињски свет језера. Сазнали су како је настало језеро, који су његови делови и каква је водостај. Након крстарења бродом, нашли су се на воденом игралишту и провели незаборавне тренутке на њему.

Обогаћени новим сазнањима, познанствима, пријатељствима и лепим тренуцима, ученици су се вратили са екскурзија задовољни и пуни утисака.

С. Ђ.

Свечаност у Батањи

Будући ђаци прваци опростили се од забавишта

У Српском забавишту у Батањи је 3. јуна, у преподневним часовима, одржана завршна свечаност, којом су се малишани, полазници најстарије предшколске групе, опростили од својих васпитачица и дадиља.

На самом почетку програма окупљене су поздравиле васпитачице: Марица Шкорка и Беата Путноки, рекавши:

„Драга децо, брзо су пролетеле године проведене у забавишту. Никада нећемо заборавити онај дан, када сте

први пут стигли код нас. Било је оних који су се од првог тренутка уклупили, као да су одувек ишли у забавиште, а било је и оних који су цео дан провели у крилу васпитачица, или плачући се растајали од мајчиног загрљаја. Тешили смо оне који су пла-

кали и охрабривали оне који су били стидљиви. Право је чудо видети вас како растете и постајете самостални и храбри. За вас се завршила једна безбрижна фаза живота, у којој је игра била најважнији задатак. Прерасли сте наше забавиште и спремни сте за школу. Како кажу, једно око плаче, а друго се смеје. Плаче, јер опроштај боли и недостајаћете нам, а смеје се, јер знамо да ћете се брзо прилагодити школском свету. Стећи ћете много нових пријатеља, имати узбудљива искуства и научити много важних ствари. Од свег срца вам желимо успешно учење у школи!”

Затим је уследио програм који су деца са пуно љубави и ентузијазма припремала са својим васпитачицама. Малишани су певали, рецитовали, играли и трудили се да покажу све што су научили у забавишту. Петнаест будућих првака је на српском, мађарском и енглеском језику извело лепо осмишљен програм, у којем је уживала бројна публика у школском дворишту. При самом крају програма васпитачице су деци окачиле торбице преко рамена, са њиховим знаком и уручиле им поклоне. Уз заједничку песму „Довиђења драги васпитачи” малишани су се опростили од забавишта.

На самом крају програма родитељи су се емотивно захвалили васпитачицама и свим запосленим у забавишту. Захвалили су им на бризи, труду и љубави, којом су обасипали њихове малишане током неколико

година боравка у забавишту. Након програма, дружење је настављено у холу Српског забавишта, где су се деца и њихови гости послужили слатким залагајима.

Била је ово једна од најбројнијих прешколских група наше васпитно-образовне институције у Батањи. Од септембра их очекују нове обавезе у школским клупама. Педагози их са радошћу очекују и веселе се тако великом броју ученика. Од септембра ће осамнаест првака кренути на путовање у свет бројки и слова, са учитељицом Станиславом Ђенеш Екбауер.

С. Ђ.

САМОУПРАВА СРБА У МАЂАРСКОЈ РАСПИСУЈЕ КОНКУРС ЗА ИЗДАВАЊЕ КАНЦЕЛАРИЈСКОГ ПРОСТОРА

Обавештавамо Вас да Самоуправа Срба у Мађарској путем конкурса издаје у закуп канцеларију која се налази у њеном власништву, у VI кварту Будимпеште, у Нађмезе улици бр. 49 - приземље број 7, на катастарском броју: VI 28938/0/A/5. Некретнина величине 71 m² намењена је за канцеларијски простор од 1. јула 2023. године.

Молимо заинтересоване да своје понуде за закуп некретнине пошаљу до **26. јуна 2023. године до 10.00 часова**, на име председнице Самоуправе Срба у Мађарској на адресу: Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3. или на адресу ssm@szerb.hu.

Остале информације:

- Некретнина није опремљена намештајем.
- На основу пристиглих понуда, одлуку о закупу доноси Финансијски одбор Самоуправе Срба у Мађарској.
- Са изабраним закупцем склапа се уговор о закупу на основу Закона о народностима бр. CLXXIX из 2011. године; на основу Закона о националној имовини СХСХVI из 2011. године (у даљем тексту: „Закон о националној имовини”); и даље, меродаван је и Правилник Самоуправе Срба о руковању имовином и улагању.
- Скрећемо вам пажњу да, према Закону о националној имовини, уговор може да се склопи само са оним физичким или правним лицем које прихвата наведено у ставки 11. § (11) Закона о националној имовини.
- Уговор о закупу закључује се на одређено време (на шест месеци, до **1. јануара 2024. године**).
- Минимална цена закупа је 300.000 форинти

месечно. Цена садржи и месечне режијске трошкове.

- У случају да се на конкурс пријави више кандидата, уговор ће бити закључен са понуђачем који је доставио понуду са највећим износом.

- Место отварања коверата са понудама: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској (1055 Budapest Falk Miksa utca 3.). Термин отварања коверата са понудама: према важећем Правилнику ССМ-а о руковању имовином и улагању (тачка 42 и 43).

- Процесу отварања коверата са понудама могу да присуствују особе које су дале понуду или особе са њиховим писменим овлашћењем.

- Начин и очекивани термин за вредновање пристиглих понуда су одређени Правилником ССМ-а о руковању имовином и улагању.

Некретнина може да се погледа у унапред уговорено време.

Детаљније информације можете добити у току радног времена Самоуправе (пон-чет 9-15 часова, пет 9-12 часова) од др Јадранке Гергев, шефа Канцеларије ССМ, лично (Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3.) или путем телефона 061/331-5345.

Задржавамо право измене и опозива понуде. Уколико дође до измене садржаја огласа, Самоуправа Срба у Мађарској ће објавити обавештење.

Будимпешта, 10. мај 2023.

Самоуправа Срба у Мађарској

САМОУПРАВА СРБА У МАЂАРСКОЈ РАСПИСУЈЕ КОНКУРС ЗА ИЗДАВАЊЕ КАНЦЕЛАРИЈСКОГ ПРОСТОРА

Обавештавамо Вас да Самоуправа Срба у Мађарској путем конкурса издаје у закуп канцеларију која се налази у њеном власништву, у VI кварту Будимпеште, у Нађмезе улици бр. 49 - приземље број 8, на катастарском броју: VI 28938/0/A/4. Некретнина величине 32 m² намењена је за канцеларијски простор од 1. јула 2023. године.

Молимо заинтересоване да своје понуде за закуп некретнине пошаљу до **26. јуна 2023. године до 10.00 часова**, на име председнице Самоуправе Срба у Мађарској на адресу: Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3. или на адресу ssm@szerb.hu.

Остале информације:

- Некретнина није опремљена намештајем.
- На основу пристиглих понуда, одлуку о закупу доноси Финансијски одбор Самоуправе Срба у Мађарској.
- Са изабраним закупцем склапа се уговор о закупу на основу Закона о народностима бр. CLXXIX из 2011. године; на основу Закона о националној имовини СХСХVI из 2011. године (у даљем тексту: „Закон о националној имовини”); и даље, меродаван је и Правилник Самоуправе Срба о руковању имовином и улагању.
- Скрећемо вам пажњу да, према Закону о националној имовини, уговор може да се склопи само са оним физичким или правним лицем које прихвата наведено у ставки 11. § (11) Закона о националној имовини.
- Уговор о закупу закључује се на одређено време, (на шест месеци, до **1. јануара 2024. године**).
- Минимална цена закупа је 100.000 форинти

месечно. Цена садржи и месечне режијске трошкове.

- У случају да се на конкурс пријави више кандидата, уговор ће бити закључен са понуђачем који је доставио понуду са највећим износом.

- Место отварања коверата са понудама: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској (1055 Budapest Falk Miksa utca 3.). Термин отварања коверата са понудама: према важећем Правилнику ССМ-а о руковању имовином и улагању (тачка 42 и 43).

- Процесу отварања коверата са понудама могу да присуствују особе које су дале понуду или особе са њиховим писменим овлашћењем.

- Начин и очекивани термин за вредновање пристиглих понуда су одређени Правилником ССМ-а о руковању имовином и улагању.

Некретнина може да се погледа у унапред уговорено време.

Детаљније информације можете добити у току радног времена Самоуправе (пон-чет 9-15 часова, пет 9-12 часова) од др Јадранке Гергев, шефа Канцеларије ССМ, лично (Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3.) или путем телефона 061/331-5345.

Задржавамо право измене и опозива понуде. Уколико дође до измене садржаја огласа, Самоуправа Срба у Мађарској ће објавити обавештење.

Будимпешта, 10. мај 2023.

Самоуправа Срба у Мађарској

Дани Позоришта и Културе у Ловри
од 28. јуна до 02. јула 2023.
у ловранском Дому културе

2023. ЈУН 28.
09.00 – ВИДОВДАНСКИ МАРАТОН КОД ЛОВРАНСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

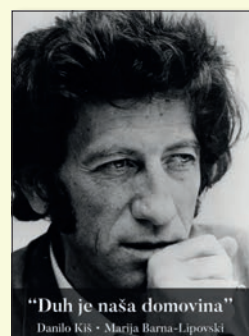
2023. ЈУН 29.
18.00 – ОТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА
18.30 – IN MEMORIAM ПЕТАР МИЛОШЕВИЋ ОТВАРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ
19.00 – PERIN PARA STOS – МЕМОРИЈАЛНА ПРЕСТАВА ПЕТРА МИЛОШЕВИЋА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

2023. ЈУН 30.
19.00 – ВАРШАВСКА МЕЛОДИЈА – РОМАНТИЧНА ПРЕСТАВА НА МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКУ
ЦЕНА УЛАЗНИЦЕ: 2.000 FT

2023. ЈУЛ 01.
15.00 – СЕДАМ У ЈЕДНОМ ЗАМАХУ – ГРИМ-БУС ТЕАТАР – ДЕЧЈА ПРЕСТАВА НА МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКУ
19.00 – ТОЗОВАЦ У МАЂАРСКОЈ – БИОГРАФСКА МУЗИЧКА КОМЕДИЈА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

2023. ЈУЛ 02.
19.00 – ДАНИЛО КИШ, ДУХ ЈЕ НАША ДОМОВИНА
ПРЕМИЈЕРНА ПРЕСТАВА НА МАЂАРСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

СРПСКО ПОЗОРИШТЕ У МАЂАРСКОЈ

„Duh je naša domovina”
Danilo Kiš • Marija Barina-Lipovskii

Премијера представе

„Дух је наша домовина”

24. 06. у 19 часова,

Улоге тумаче: Алиса

Лацко и Тибор

Какоњи. Режија:

Марија Барна

Липовски

Улица Нађмезе 49

**ВИДОВДАНСКО ЧТЕНИЈЕ
IN MEMORIAM – ОРТАСИЈА**

26. јуни 2023.
9.00 – Vilanj
10.00 – Sikloš
11.00 – Pečuj
12.45 – Mohač
13.45 – Sečuj
15.00 – Băja

27. јуни 2023.
9.00 – Batanja
11.00 – Deska
12.00 – Sirig
13.00 – Novi Sentivan
17.30 – Segedin

28. јуни 2023.
9.00 – Lovra
10.00 – Kovin
10.30 – Čip
12.00 – Bata
14.00 – Budimgrad
16.00 – Čobanac
18.00 – Sentandreja

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филиковић ♦ Главни и одговорни уредник:

др Драган Јаковљевић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фоторејтор: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције:

Nagymező u. 49, 1065 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ♦

Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ♦ За штампању: Szédesítőkör Bt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у

електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су

2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање

српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061-0238

ДУХОВНОСТ

Прелиставамо црквени календар

Свети Петар Коришки (Српски)

Јустин Поповић или Свети Јустин Ћелијски (световно: Благоје Поповић; Врање, 6. април 1894 - манастир Ћелије, 7. април 1979), кога славимо 14. јуна, новоканонизовани је српски светитељ. Био је архимандрит манастира Ћелије, теолог, стручњак за дело Достојевског, професор Београдског универзитета и духовник.

Петар се у младости мучио као сиромаш, обрађујући земљу и био необично кротак и безгневан. Са својом сестром Јеленом удаљио се рано од људи, решен на испоснички подвиг. Подвизавао се врло тешко и истрајно, у самоћи, у некој од високих недоступних пештера Алтине (околина Ћаковице).

У хришћанској традицији помиње се да је из тешке борбе са демонским искушењима изашао као победник. Када се смирио и достигао виши духовни степен, прешао је да живи на домаку села Корише, у једној малој пећини, неправилног облика. У пећини као богомољи биле су фреске, чијег осликавања је он био ктитор.

Пећина испосница била је заклоњена, теже доступна, постављена на стрмој литици у кањону Коришке реке. Наспрам те пећине била је друга, испосница његове сестре Јелене, са Богородичином црквом. Око њега се сабрало мноштво монаха, и он им је

био наставник. Формирао је Петар малу коришку Свету Гору, око манастира касније посвећеног њему (Манастир Св. Петра Коришког). Бежећи од људске славе, која га је и ту почела узнемиравати, он се неко време склонио у Црну Реку, где се доцније подвизавао свети Јоаникије Девички.

Преминуо је у дубокој старости, у својој пештери Кориши. Хришћани верују да се оне ноћи када је умро, видела светлост од много свећа у његовој пећини и да се чуло анђелско појање (певање).

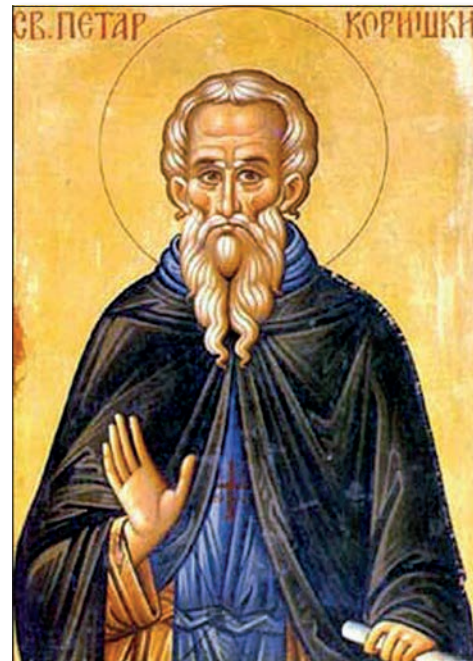
„Свети и преподобни отац наш“ (Петар) живео је у XIII веку, а умро је крајем тог века, неутврђене године, 5. или 29. јуна. Боравио је једно време као млади испосник у Манастиру Св. Арханђела код Призрена.

Српски цар Душан је долазио са породицом 1355. године да се ту поклати моштима светитеља. Над његовим моштима цар Душан подигао је цркву, која је била хиландарски ме-

тох. Цркву је градио хиландарски старац Григорије, тако што ју је поставио уз пећину испосници. Касније је остатак моштију светог Петра пренет тајно у Црну Реку, где се и данас налази.

Петрова црква била је једнобродна грађевина, наслонена на литицу и у њој је био свечев гроб. Из цркве се кроз вратанца улазило у пећину. Када је 1760. порушен храм који је он подигао изнад села Корише и у којем су касније чуване његове мошти, оне су убрзо склоњене. Сељаци из колишинског села Брњака пренели су 1763. године његове мошти у оближњи Манастир Св. Арханђела, задужбину Св. Јанићија. У њивоту је сахрањена и књига коју је светац увек носио са собом.

У најстаријој велешкој цркви, Св. Спаса откривене су фебруара 1926. године светитељеве мошти (Св. Петар Српски) у једном лепом сандуку. Биле су заједно са моштима Св. Јевстатија, у истом дрвеном ђивоту, окованом споља и изнутра сребром и покривеном црвеном кадифом. На сребру је било урезан натпис: „Мошти свјатаго преподобнаго Петра Србскога месеца 29. јунија.“ По трећем запису на сребру, произилази да их је заједно положио Свети Јоаникије патријарх Српски 30. августа 1752. године. Мошти су ношене по народу за време скупљања прилога за манастир. Тај ђивот са моштима је био строго чуван од Турака и Бугара егзархиста, а доспео је у Велес, како пише на једном папиру „поклоном Светог Арсенија јула 1847. године“. Иван Јастребов о њему пише: „Рушевине тог Манастира Св. Петра и Павла нама су познате и по томе што се у њега повукао Петар Коришки, који се родио у селу Унемиру према његовом животопису у издању Стојана Новаковића. У животопису је речено да се повукао из Унемира у Манастир Св. Петра у Алтину, истога дакле имена. У Алтину није било другог Петропавловског манастира. Управо у овоме манастиру је Петар Коришки желео да настави свој испоснички живот, али је одлучио да се оданде повуче преко

хаских планина у планине призренске више Корише“.

Голубински је сврставао Св. Петра Коришког у бугарске свеце, и то на основу монаха Теодосија, који је његово житије писао у Рилском манастиру. Фирза је највеће село у Ибалском округу, има 400 кућа. Ту је био прелаз на Дриму. Чим се пређе су била рушевине старог М

анастира Св. апостола Петра и Павла, у којем се подвизавао Петар Коришки. Манастир је саграђен на месту некадашње римске станице Гревени и то од материјала од којег је и станица била изграђена. Од тог места је остао назив Грија. Код рушевине цркве се у доба Јастребова видео надгробни споменик једне кћери римског конзула. Јастребов наводи и латински епитаф.

Српска православна црква слави Светог Петра Коришког 5. јуна по црквеном, а 18. јуна по грегоријанском календару. На средњовековног писца, хиландарског монаха Теодосија је утицао епископ рашко-призренски Григорије, да напише дело „Житије Светог Петра Коришког“ и истоимену службу. То је било Теодосијево последње дело, које је написао на почетку 14. века, између 1309-1310. године.

Д. А.

ДРАГУЉ СРПСКЕ СРЕДЊОВЕКОВНЕ КУЛТУРЕ

Манастир Црна Река је монашка испосница усред планина јужног дела централне Србије, Рибариће, смештена у клисури Црне реке. Манастир се налази у селу Рибариће и припада Епархији рашко-призренској Српске православне цркве. Поред све своје изузетне лепоте и знаменитости, Манастир Црна Река је дуго био скоро непознат ван своје уже околине. Тек одскора, изградњом моста на језеру код Рибарића и поправком прилазног пута, Манастир Црна Река, као редак драгуљ српске средњовековне културе, излази из релативне анонимности у којој обитава већ пуних 700 година. Манастир је активан, мушки и о њему брину монаси. У манастиру се налазе мошти Светог Петра Коришког, једног од познатих српских подвижника из 13. века.

У манастиру постоји пећина у којој је смештена црква, у тој пећини постоји камено удубљење у коме се вода скупља кап по кап. Вода је, како кажу верници, лековита и нарочито помаже код болести очију, зато је народ назива „водом Светог Архангела Михаила“.

